

Valtuutetun valtuustoaloite

Aloitteen tekijä (valtuutetun nimi / valtuustoryhmä)

Juha Richter (PS)

Aloitteen päivämäärä

26.05.2025

Aloitteen aihe

Anonyymit sukupuolitaudit Pohjois-Pohjanmaalla

Aloitteen teksti

HIV ja muut sukupuolitaudit ovat edelleen ongelmia Suomessa. Pohteen ilmoittamien tietojen mukaan Pohjois-Pohjanmaalla ei ole tällä hetkellä tarjolla anonyymejä sukupuolitauditestejä, mukaan lukien HIV-testit. Aiemmin esim. Oulun kaupungissa on ollut tarjolla anonyymejä HIV-testejä yhteistyössä toimijan kanssa.

HIV:n suhteen on tarjolla kotitestejä, jotka ovat useista näkökulmista ongelmallisia. Suomessa saatavilla olevat kotitestit tunnistavat ainoastaan HIV-vasta-aineita, kun taas terveydenhuollossa käytettävät testit tunnistavat sekä p24-antigeenin että HIV-vasta-aineet. Tämä ero on merkittävä, sillä p24-antigeenin avulla tartunta voidaan havaita huomattavasti varhaisemmassa vaiheessa. HIV-tartunnan alkuvaiheessa viruspitoisuus on korkea ja tarttuvuus suuri, minkä vuoksi varhainen diagnoosi on keskeinen uusien tartuntojen ehkäisyssä. Tutkimusten mukaan tuoreet HIV-tartunnat ovat merkittävä uusien tartuntojen lähde.

Osa HIV-testin tarpeessa olevista voivat karttaa virallisia HIV-testejä, joista jää merkintä potilastietojärjestelmiin. Syinä voivat olla esimerkiksi seksipalveluiden ostaminen, miesten välinen seksi tai seurustelusuhteen ulkopuolinen seksisuhde. Lisäksi vakuutusnäkökulmasta voi olla haitallista saada virallinen HIV-diagnoosi ennen vakuutusturvan järjestämistä, sillä diagnoosi voi vaikuttaa vakuutusten saatavuuteen tai ehtoihin. HIV-tartunnan toteaminen on usein myös merkittävä psyykkinen rasite, ja kotona tehty testi ilman ammattilaisen tukea voi lisätä riskiä kriisitilanteissa. Kokonaiskustannuksia tarkastellen anonyymien testausmahdollisuuksien tarjoaminen olisi järkevää, sillä varhain todetut tartunnat ja uusien infektioiden ehkäisy tuottavat merkittäviä säästöjä terveydenhuollossa pitkällä aikavälillä.

Ehdotan siksi, että Pohde varmistaa, että Pohjois-Pohjanmaalla on tarjolla anonyymejä testausmahdollisuuksia HIV:n ja muiden sukupuolitautilien varalta.

Vastine valtuustoaloitteeseen

Lausunto/vastine aloitteeseen

Valtuutettu Juha Richter ehdottaa aloitteessaan, että Pohteella tarjottaisiin anonyymeja sukupuolitautilien (mukaan lukien HIV) testausmahdollisuuksia.

Pohteella seksitautia epäilevää ohjeistetaan täyttämään Omaolon oirearvio. Oirearvio auttaa arvioimaan, että tarvitseeko oire hoitoa. Seksitauteja tutkitaan ja hoidetaan sosiaali- ja terveystieteiden keskuksessa (mukaan lukien Digitaalinen sote-keskus) sekä ilman lähetettä myös OYS ihotautien poliklinikalla seksitautien vastaanotolla. OYS seksitautien vastaanotolle voi varata ajan ilman lääkärin lähetettä OmaOYS palvelussa.

Seksitautia epäilevää kannustetaan hakeutumaan testeihin, jos huoli tartunnasta herää tai asia mietityttää (esimerkiksi jos on harrastanut suojaamatonta seksiä tilapäisen kumppanin kanssa tai jos ilmaantuu seksitauteihin viittaavia oireita). Seksitauteja tutkitaan virtsasta, verestä ja limakalvoilta otettavilla näytteillä. Tutkimuksiin ja hoitoon hakeutuminen on pyritty tekemään mahdollisimman helpoksi. Virka-ajan ulkopuolella iltaisin ja viikonloppuisin palvelevan digitaalisen sote-keskuksen toivotaan entisestään madaltavan tutkimuksiin hakeutumista.

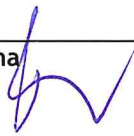
Pohteella ei ole tällä hetkellä käytössä anonyymia testausta, vaan tutkimus ja hoito toteutetaan tunnisteellisesti. Tiedossamme ei ole, että anonyymia testausta olisi laajamittaisesti käytössä Suomessa julkisessa terveydenhuollossa. Seksuaalisuus on olennainen osa elämää. Tavoitteena voidaan pitää sitä, että seksitauteihin ei liittyisi erityisiä tabuja vaan niihin suhtauduttaisiin normaalina asiana.

Tiettyjä seksitauteja voidaan testata kotitestillä. Pohteella on alustavasti selvitetty, että voisivatko kotitestit olla osa Pohteen tutkimusvalikoimaa. Tämän aloitteen kannustamana jatkamme tämän asian selvittelyä.

Päiväys

4.11.2025

Lausunnon antaja/virka-asema

 Terhi Nuoli, johtajaylihallinnon

Liitteet

Tallenna

Tyhjennä